

O'zbekiston Respublikasi
Maktabgacha va maktab
ta'limi vazirligi

ISSN: 2992-9008
UDK: 37

TA'LIM VA TARAQQIYOT

Ilmiy-uslubiy jurnali

2026-YIL 5-SON

www.journal.namspi.uz

Bosh muharrir: Namangan davlat pedagogika instituti rektori B.E.Xusanov
Mas'ul muharrir: Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor M.R.Qodirxonov
Mas'ul muharrir o'rinbosari: Ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i J.A.Yuldashev

TAHRIR HAY'ATI

Aniq va tabiiy fanlar: k.f.d., prof. Sh.Abdullayev, f-m.f.d., dots. R.Xakimov, k.f.d., prof. N.Vohidova, k.f.d., dots. M.Qodirxonov, b.f.d., dots. A.Batashov, f-m.f.n., dots., T.Abdullayev, p.f.n., dots. M.Eshnazarova, p.f.n., dots. G'.Nafasov, p.f.n., dots. M.Boltayeva.

Texnika fanlari: t.f.d., prof. A.Umarov, t.f.d., prof. A.Qayumov, PhD, dots. Sh.Xudoyqulov, PhD, dots. Abdunazarov.

Ijtimoiy-gumanitar fanlar: s.f.d., prof. T.Fayzullayev, tar.f.d., prof. A.Rasulov. f.f.d., prof. M.Ismoilov, i.f.d., dots. N.Sotivoldiyev, t.f.n., dots. A.Isoqboyev, f.f.n., dots. O.Mamatov, t.f.n., dots. Z.Haydarov, PhD. J.Yuldashev, PhD. A.Abdullayev.

Pedagogika fanlari: p.f.d., prof. B.Xodjayev, p.f.d., prof. X.Najmiddinova, p.f.d., prof. T.Ismoilov, p.f.d., prof. S.Abdullayev. p.f.d., prof., M.Y.Sobirova, p.f.d., prof., R.Zamilova, p.f.d., prof. Sh.Xujamberdiyeva, p.f.d., dost. M.Asqarova, PhD, dots. M.Asranboyeva.

Filologiya fanlari: fil.f.d., prof. N.Uluqov, fil.f.d., prof. H.Usmanova, f.f.d., dots. X.Shokirova, p.f.n., dots. S.Misirov, p.f.n., dots. Sh.Ubaydullayev, PhD, dots. P.Lutfullayev, PhD, dots. M.Yakubbayev.

Texnik muharrir: R.Tursunov

Tahririyat manzili: Namangan shahri, Uychi ko'chasi, 316-uy.

Pochta indeksi: 160136, **Faks:** (0369) 227-27-21,

Email: Info@namspi.uz

"Ta'lim va taraqqiyot" ilmiy-uslubiy jurnali elektron to'plam sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi **Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi (AOKA)ning 2022-yil 25-oktabrdagi № 045044 raqamli guvohnomasi** asosida chop etiladi. Jurnal **Oliy Attestatsiya komissiyasining 2024-yil 30-noyabrdagi (№ 364/5) yig'ilishi qaroriga asosan pedagogika fanlari bo'yicha falsafa fanlari doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan.** UDK: 37, Xalqaro standartlashtirish raqami (ISSN): 2992-9008.

Maqolalarning ilmiy saviyasi va keltirilgan ma'lumotlar uchun mualliflar javobgar hisoblanadi.

OLIIY HARBIY TA'LIM MUASSASASI KURSANTLARIDA MAFKURAVIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISHDA QADRIYATLI TARBIYA VA TANQIDIY FIKRLASHNING O'RNI

Uralov Umid Xolmurotovich

*O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti mustaqil izlanuvchisi podpolkovnik
umiduralov45@gmail.com*

Annotatsiya: Maqolada oliy harbiy ta'lim muassasasi kursantlarida mafkuraviy immunitetni shakllantirish masalasi qadriyatli tarbiya va tanqidiy fikrlashning o'zaro aloqasi asosida tahlil qilinadi. Mafkuraviy immunitetning mazmuni faqat tashqi g'oyaviy ta'sirlarga qarshilik ko'rsatish bilan cheklanmasligi, balki axborotni anglash, uning mazmunini mustaqil baholash va shaxsiy pozitsiyani asoslash qobiliyatlari bilan ham bog'liq ekani yoritiladi. Harbiy ta'lim jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni o'zlashtirishni muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, muloqot va refleksiya bilan uyg'unlashtirishga doir tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: mafkuraviy immunitet, kursant, harbiy ta'lim, qadriyatli tarbiya, tanqidiy fikrlash, mafkuraviy kompetentlik, mustaqil fikr, pedagogik yondashuv.

РОЛЬ ЦЕННОСТНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ В РАЗВИТИИ ИДЕОЛОГИЧЕСКОГО ИММУНИТЕТА СРЕДИ КУРСАНТОВ ВЫСШИХ ВОЕННЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Аннотация: В данной статье анализируется развитие идеологического иммунитета среди курсантов высших военных учебных заведений, с акцентом на взаимодействии ценностного образования и критического мышления. Подчеркивается, что идеологический иммунитет не ограничивается лишь сопротивлением внешним идеологическим влияниям; он включает в себя способность понимать информацию, самостоятельно оценивать ее содержание и обосновывать собственную позицию. В статье предлагаются рекомендации по интеграции усвоения национальных и универсальных человеческих ценностей — в контексте военного образования — с анализом проблемных ситуаций, диалогом и рефлексией.

Ключевые слова: идеологический иммунитет, курсант, военное образование, ценностное образование, критическое мышление, идеологическая компетентность, независимое мышление, педагогический подход.

THE ROLE OF VALUE-BASED EDUCATION AND CRITICAL THINKING IN DEVELOPING IDEOLOGICAL IMMUNITY AMONG CADETS AT HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abstract: *This article analyzes the development of ideological immunity among cadets at higher military educational institutions, focusing on the interplay between value-based education and critical thinking. It highlights that ideological immunity is not limited merely to resisting external ideological influences; rather, it encompasses the ability to comprehend information, independently evaluate its content, and substantiate one's own personal stance. The article offers recommendations for integrating the internalization of national and universal human values—within the context of military education—with the analysis of problematic situations, dialogue, and reflection.*

Keywords: *ideological immunity, cadet, military education, value-based education, critical thinking, ideological competence, independent thought, pedagogical approach.*

KIRISH

Bo'lajak ofitserni kasbiy faoliyatga tayyorlash jarayonida uning nazariy bilimlari, jismoniy tayyorgarligi va amaliy ko'nikmalari bilan bir qatorda, dunyoqarashi hamda ma'naviy-axloqiy pozitsiyasini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratiladi. Chunki ofitserning xizmat faoliyati ko'pincha mas'uliyatli qarorlar qabul qilish, turli toifadagi insonlar bilan muloqot qilish va murakkab vaziyatlarda o'zini to'g'ri boshqarish bilan bog'liq. Bunday sharoitda uning tashqi axborot ta'sirlariga munosabati, qadriyatlarga sodiqligi va mustaqil fikrlash qobiliyati kasbiy tayyorgarlikning muhim jihatlaridan biri hisoblanadi. Bugungi axborot muhitida inson turli mazmundagi xabarlar, qarashlar va talqinlarga duch keladi. Ularning barchasi ham ishonchli dalillarga asoslanmagan bo'lishi mumkin. Ayrim xabarlar voqeaning faqat bir qismini ko'rsatadi, ayrimlari esa hissiyotga ta'sir qilish orqali muayyan fikrni qabul qildirishga urinadi. Bunday vaziyatda axborotni shunchaki qabul qilish yoki rad etishning o'zi yetarli emas. Uning manbasini aniqlash, dalillarni tekshirish, mazmunini mavjud bilimlar bilan taqqoslash va asoslangan xulosaga kelish talab etiladi.

Mafkuraviy immunitetni shakllantirish masalasi aynan shu jihatdan muhimdir. Uni faqat nomaqbul g'oyalardan xabardor qilish yoki muayyan qarashlarni yod oldirish orqali rivojlantirish mumkin emas. Kursant o'zining qadriyatli pozitsiyasini anglab yetishi, uni dalillar bilan asoslay olishi va turli axborot ta'sirlari sharoitida mustaqil xulosa chiqarishga o'rganishi lozim.

O'zbekiston Respublikasida harbiy xizmatchilarning ma'naviy-ma'rifiy saviyasini oshirish va yoshlarni ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalashga doir huquqiy asoslar shakllantirilgan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 4-avgustdagi PQ-3898-son qarori harbiy xizmatchilarning ma'naviy-ma'rifiy saviyasini oshirish tizimini takomillashtirishga qaratilgan. Shuningdek, 2018-yil 14-avgustdagi PQ-3907-son qaror yoshlarni ma'naviy-axloqiy va jismoniy barkamol etib tarbiyalash, ularga ta'lim-tarbiya berish tizimini rivojlantirish masalalariga taalluqlidir. Mazkur hujjatlarning mazmuni harbiy ta'limda ma'naviy tarbiya, bilim va mustaqil fikrlashni bir-biridan ajratmagan holda tashkil etish zarurligini asoslash uchun muhimdir. Maqolaning maqsadi oliy harbiy ta'lim muassasasi kursantlarida mafkuraviy immunitetni shakllantirishda qadriyatli tarbiya va tanqidiy fikrlashning o'rnini ochib berish hamda ularni o'quv-tarbiyaviy jarayonda uyg'unlashtirishga doir pedagogik tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

TADQIQOT METODLARI

Maqolani tayyorlashda pedagogik va ilmiy-metodik adabiyotlarni nazariy tahlil qilish, qiyosiy yondashuv, tushunchalarni mazmunan tahlil etish hamda pedagogik umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Mafkuraviy immunitet masalasi bo'lajak ofitserlarning mafkuraviy kompetentligini rivojlantirish muammosi bilan bog'liqlikda ko'rib chiqildi.

Tahlilning asosiy e'tibori ikki jihatga qaratildi. Birinchisi — kursantning milliy va umuminsoniy qadriyatlar, harbiy burch va kasbiy mas'uliyat haqidagi tasavvurlarini ongli ravishda shakllantirish. Ikkinchisi — bu tasavvurlarni turli axborot va ijtimoiy vaziyatlarda mustaqil fikrlash, dalillarni baholash hamda mas'uliyatli qaror chiqarish bilan bog'lash.

Maqola nazariy-tahliliy xususiyatga ega. Unda alohida tajriba-sinov yoki so'rovnoma o'tkazilgani haqida da'vo qilinmaydi. Shu bois keltirilgan pedagogik tavsiyalar amaliyotda qo'llash uchun metodik takliflar sifatida qaraladi.

NATIJALAR VA TAHLIL

Mafkuraviy immunitetni shakllantirishning mazmuni

Mafkuraviy immunitet tushunchasini faqat muayyan qarashlarga qarshi turish qobiliyati bilan izohlash uning mazmunini toraytirib qo'yadi. Shaxsning barqarorligi, avvalo, nimaga tayanib fikr yuritishi, qanday qadriyatlarni muhim deb bilishi va qarorlarini qanday asoslashiga bog'liq. Agar kursant o'z pozitsiyasining mazmunini anglamasa, tashqi ta'sirni rad etishga qaratilgan tayyor ko'rsatmalar har doim ham yetarli bo'lmaydi. Shu nuqtayi nazardan, mafkuraviy immunitetni kursantning qadriyatli qarashlarini ongli ravishda anglash, turli g'oyaviy va axborot ta'sirlarini baholash hamda o'z pozitsiyasini asoslashga tayyorligi bilan bog'liq shaxsiy sifat sifatida talqin qilish mumkin. Bunday yondashuv immunitetni passiv himoyalanişdan faol anglash va baholash darajasiga olib chiqadi.

Bo'lajak ofitser uchun bu masala kasbiy xususiyatga ham ega. Uning faoliyati faqat o'z qarashlarini himoya qilish bilan chegaralanmaydi. Ofitser axborotga munosabatida vazminlikni saqlashi, vaziyatni bir tomonlama baholamasligi, xizmat burchi va qonuniy talablarni hisobga olishi kerak. Shuning uchun mafkuraviy immunitetni rivojlantirish jarayonida qadriyatli tarbiya, huquqiy madaniyat va mustaqil fikrlash bir-birini to'ldirishi zarur.

Kursantning mafkuraviy barqarorligi uning faqat nazariy savollarga to'g'ri javob berishida emas, balki amaliy vaziyatni qanday tushunishi va qanday qaror chiqarishida ham namoyon bo'ladi. Masalan, ijtimoiy tarmoqda harbiy xizmat yoki davlat faoliyatiga oid hissiy mazmundagi xabar tarqalgan vaziyatni olaylik. Bunday holatda kursant xabarni darhol haqiqat deb qabul qilmasligi, uni tekshirmasdan boshqalarga tarqatmasligi, manbani va dalillarni aniqlashga intilishi lozim. Mazkur jarayonda uning mavjud bilimlari, qadriyatlari va tahliliy ko'nikmalari birgalikda namoyon bo'ladi. Demak, mafkuraviy immunitetni shakllantirishda faqat ma'lumot berish emas, balki kursantni mustaqil xulosa chiqarishga o'rgatish ham muhim pedagogik vazifadir.

Qadriyatli tarbiyaning ahamiyati

Qadriyatli tarbiya kursantning o'z faoliyati va qarorlariga ma'no beradigan qarashlarini shakllantirishga xizmat qiladi. Vatanga sadoqat, burchga mas'uliyat bilan yondashish, qonuniylik, halollik, inson qadr-qimmatini hurmat qilish va jamoa manfaatlarini anglash kabi qadriyatlar bo'lajak ofitserning kasbiy shakllanishida muhim o'rin tutadi. Biroq bu qadriyatlar faqat ma'ruza yoki targ'ibot shaklida bayon etilganda, ularning kursantning shaxsiy qarashlariga qanchalik singgani har doim ham aniq ko'rinmaydi. Qadriyatning shaxsiy e'tiqodga aylanishi uchun kursant uning mazmunini tushunishi, hayotiy misollar bilan bog'lashi va turli vaziyatlarda qanday namoyon bo'lishini anglab yetishi kerak. Masalan, mas'uliyat tushunchasini o'rganish bilan mas'uliyatli qaror qabul qilish bir xil jarayon emas. Birinchi holatda kursant tushunchani izohlaydi; ikkinchisida esa muayyan vaziyatning oqibatlarini hisobga olib, o'z tanlovini asoslaydi.

Shu sababli tarbiyaviy mashg'ulotlarda tarixiy misollar, harbiy xizmatga oid vaziyatlar, axloqiy dilemmalar va ochiq muloqotdan foydalanish maqsadga muvofiq. Muhokama davomida kursantdan faqat kutilayotgan javobni aytish emas, balki nima sababdan aynan shu xulosaga kelganini tushuntirish ham so'ralishi kerak. Bu usul uning qadriyatlarga munosabatini chuqurroq anglashga yordam beradi.

Ustoz va komandirlarning shaxsiy namunasi ham katta ahamiyatga ega. Kursantlar qadriyatlarning amaliy ifodasini nafaqat o'quv materiallaridan, balki kundalik muomala, adolatli munosabat, vazifaga mas'uliyat bilan yondashish va jamoada o'zini tutish orqali ham o'rganadilar. Agar tarbiyaviy mashg'ulotlarda ilgari surilgan talablar kundalik muhitda namoyon bo'lmasa, ularning tarbiyaviy ta'siri susayishi mumkin. Shuning uchun mafkuraviy immunitetni shakllantirish alohida tadbirlar bilan cheklanmasdan, ta'lim muassasasidagi umumiy tarbiyaviy muhit bilan bog'liq holda tashkil etilishi lozim.

Tanqidiy fikrlash — mafkuraviy immunitetning amaliy asosi

Tanqidiy fikrlash axborotni inkor etish yoki har qanday fikrga shubha bilan qarash degani emas. Uning mohiyati ma'lumotni tekshirish, dalil bilan taxminni farqlash, turli nuqtayi nazarlarni solishtirish va xulosaning qanchalik asoslanganini baholashdan iborat. Bunday ko'nikmalar kursantga axborot oqimida mustaqil yo'nalish topish va hissiy ta'sir ostida shoshilinch qaror chiqarmaslikka yordam beradi. Harbiy ta'lim jarayonida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish uchun tayyor ma'lumotni eslab qolishga asoslangan mashg'ulotlar bilan cheklanmaslik kerak. Kursantga muammo qo'yilishi, unga tegishli dalillar taqdim etilishi va vaziyatni mustaqil tahlil qilish imkoniyati berilishi lozim. Bunda topshiriqning maqsadi kursantni oldindan belgilangan javobga majburlash emas, balki uning fikrlash jarayoni va dalillardan foydalanish qobiliyatini rivojlantirishdan iborat bo'ladi.

Masalan, mashg'ulotda mazmuni bir-biridan farq qiluvchi ikkita axborot materiali taqdim etilishi mumkin. Kursant ularning muallifi, manbasi, e'lon qilingan vaqti, keltirilgan dalillari va xulosalarini taqqoslaydi. Shundan so'ng qaysi ma'lumotni ishonchliroq deb hisoblashini va bu qarorga qanday asosda kelganini tushuntiradi. Agar dalillar yetarli bo'lmasa, qo'shimcha tekshiruv zarurligini aytishi ham asosli fikrlashning belgisi hisoblanadi.

Bunday topshiriqlar kursantga har qanday xabarni avtomatik ravishda qabul qilish yoki rad etish o'rniga, uning mazmunini tahlil qilishni o'rgatadi. Shu bilan birga, tanqidiy fikrlash huquqiy va axloqiy mas'uliyatdan ajralmasligi kerak. Axborotni tekshirish jarayonida xizmatga oid ma'lumotlarni oshkor etmaslik, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish va tekshirilmagan xabarlarini tarqatmaslik kabi talablar ham e'tiborga olinishi zarur. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda muammoli vaziyatlar bilan ishlash, guruh muhokamasi, savol-javob, yozma tahlil va refleksiya kabi usullar qo'l keladi. Bunda har bir mashg'ulotning mazmuni kursantlarning tayyorgarlik darajasi va o'quv maqsadlariga moslashtirilishi kerak.

Qadriyat va mustaqil fikrlashning o'zaro bog'liqligi

Qadriyatli tarbiya va tanqidiy fikrlash bir-biridan ajratilgan holda rivojlantirilsa, ularning imkoniyatlari cheklanib qolishi mumkin. Qadriyatlar kursantning nima uchun mas'uliyatli qaror qabul qilishi kerakligini anglashiga yordam beradi. Tanqidiy fikrlash esa bu qarorni qanday dalillar va mulohazalar asosida qabul qilishni belgilaydi. Qadriyatli pozitsiya yetarli darajada anglanmagan holatda shaxs tashqi ta'sirlarga nisbatan o'z qarashlarini asoslashda qiynalishi mumkin. Boshqa tomondan, tanqidiy tahlil ko'nikmasi rivojlanmagan bo'lsa, inson o'ziga tanish yoki hissiy jihatdan ma'qul bo'lgan xabarni tekshirmasdan qabul qilishi ehtimoli mavjud. Shu sababli ushbu ikki yo'nalishning uyg'unligi mafkuraviy immunitetni shakllantirishning muhim sharti sifatida qaralishi lozim.

Harbiy ta'lim muassasasida bunday uyg'unlikni ta'minlash uchun mashg'ulot mazmuni, tarbiyaviy ishlar va kundalik amaliyot o'rtasida izchillik bo'lishi zarur. Nazariy mashg'ulotda o'rganilgan qadriyat amaliy vaziyatni tahlil qilishda qo'llanishi, keyin esa kursantning o'z qarori va xatti-harakatiga baho berishi orqali mustahkamlanishi mumkin.

Masalan, jamoat xavfsizligiga taalluqli shartli vaziyatda kursant bir vaqtning o'zida bir nechta talabni hisobga olishi mumkin: qonuniylikka rioya qilish, fuqarolarga hurmat bilan munosabatda bo'lish, axborotning ishonchliligini aniqlash va xizmat vazifasini mas'uliyat bilan bajarish. Bunday vaziyatni muhokama qilish orqali qadriyatlar mavhum tushuncha bo'lib qolmaydi, balki kasbiy qaror qabul qilish bilan bog'lanadi. Mazkur yondashuvning yana bir afzalligi — kursantning fikrini asoslashga o'rgatishidir. Ustoz tomonidan bildirilgan fikrni shunchaki takrorlash o'rniga, kursant tegishli dalillarni keltirishi, muqobil qarashlarni ko'rib chiqishi va o'z xulosasining sabablarini tushuntirishi lozim. Bu jarayonda pedagogning vazifasi faqat to'g'ri javobni aytish emas, balki fikrlash madaniyatini rivojlantirishdan iborat bo'ladi.

Mafkuraviy immunitetni shakllantirish bo'yicha pedagogik tavsiyalar

Tahlillar asosida harbiy ta'lim muassasasida mafkuraviy immunitetni rivojlantirishga doir bir nechta amaliy yo'nalishni ajratish mumkin.

Birinchidan, tarbiyaviy mashg'ulotlarning mazmuni kursantlar uchun muhim bo'lgan real hayotiy va kasbiy vaziyatlar bilan bog'lanishi lozim. Bu ularga o'rganilayotgan qadriyatlarning amaliy ahamiyatini tushunishga yordam beradi.

Ikkinchidan, axborot bilan ishlash ko'nikmalarini muntazam mashq qildirish kerak. Xabar manbasini aniqlash, dalillarni tekshirish, fakt va muallif talqinini farqlash hamda xulosaning asoslanganligini baholash kabi topshiriqlar mashg'ulotlarning mazmuniga kiritilishi mumkin.

Uchinchidan, kursantlarga o'z fikrini erkin va dalillar bilan ifodalash imkoniyati yaratilishi zarur. Muhokama davomida fikrlar o'rtasidagi farqni shaxsiy nizoga aylantirmaslik, asosli e'tiroz bildirish va boshqa nuqtayi nazarni tinglash madaniyatiga e'tibor berish lozim.

To'rtinchidan, ustoz va komandirlarning shaxsiy namunasini tarbiyaviy ishlarning ajralmas qismi sifatida ko'rish kerak. Adolat, talabchanlik, qonuniylik va mas'uliyat kundalik faoliyatda namoyon bo'lgandagina tarbiyaviy talablar yanada ishonchli mazmun kasb etadi.

Beshinchidan, kursantning rivojlanishini faqat mashg'ulotdagi ishtiroki yoki nazariy savollarga bergan javoblari bilan cheklab baholamaslik kerak. Uning vaziyatni tahlil qilishi, xulosasini asoslay olishi va qayta aloqa asosida o'z fikrini takomillashtirishi ham e'tiborga olinishi maqsadga muvofiq.

Ushbu tavsiyalar tayyor va o'zgarmas dastur sifatida emas, balki harbiy ta'lim muassasasining o'quv rejalari, fan dasturlari va tarbiyaviy vazifalariga moslashtiriladigan metodik yo'nalishlar sifatida qoralishi lozim.

MUHOKAMA

Mafkuraviy immunitetni shakllantirishga oid yondashuvlarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, mazkur masalani faqat targ'ibot-tashviqot tadbirlari bilan hal etib bo'lmaydi. Bunday tadbirlar ma'lum bilim va tushunchalarni yetkazishi mumkin, biroq kursantning axborotni mustaqil baholash qobiliyatini rivojlantirish uchun amaliy tahlil va fikr almashish imkoniyatlari ham zarur. Qadriyatli tarbiya va tanqidiy fikrlashni birlashtirish mafkuraviy immunitetni shaxsning ongli pozitsiyasi bilan bog'lash imkonini beradi. Bu yondashuvda kursant tashqi ta'sirni shunchaki rad etuvchi emas, balki uning mazmunini tahlil qiladigan, dalillarni tekshiradigan va o'z qarorini mas'uliyat bilan qabul qiladigan shaxs sifatida shakllanadi. Shu bilan birga, mazkur yondashuvni amaliyotga tatbiq etish pedagoglardan muammoli vaziyatlarni to'g'ri tanlash, muhokamani boshqarish va kursantlarning fikrlash jarayonini xolis baholash ko'nikmalarini talab qiladi. Mashg'ulotning samarasi faqat mavzuning dolzarbligi bilan emas, balki topshiriqning maqsadi, kursantning faol ishtiroki va olingan natijalar yuzasidan berilgan qayta aloqa bilan ham bog'liq. Maqolaning asosiy xulosasi shundan iboratki, mafkuraviy immunitetni rivojlantirishda qadriyatlar va tanqidiy fikrlashni bir-biriga qarama-qarshi qo'yish emas, balki ularni yagona pedagogik jarayonning o'zaro bog'liq jihatlari sifatida tashkil etish muhimdir.

XULOSA

Oliy harbiy ta'lim muassasasi kursantlarida mafkuraviy immunitetni shakllantirish ularning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi, mustaqil fikrlashi va kasbiy mas'uliyatini rivojlantirish bilan uzviy bog'liq. Mafkuraviy barqarorlikni faqat tashqi ta'sirlarga qarshilik ko'rsatish sifatida talqin qilish yetarli emas. Kursant axborotning mazmunini tahlil qilishi, dalillarni tekshirishi, o'z qadriyatli pozitsiyasini tushunishi va qarorlarini asoslay olishi lozim.

Qadriyatli tarbiya kursantning xizmat burchi, qonuniylik, vatanparvarlik va mas'uliyat haqidagi qarashlarini shakllantirishga xizmat qiladi. Tanqidiy fikrlash esa bu qarashlarni amaliy vaziyatlarda qo'llash, axborot ta'sirlarini baholash va asosli xulosalar

chiqarish imkonini beradi. Shu sababli mazkur yo'nalishlarni o'quv mashg'ulotlari, muammoli vaziyatlar, guruh muhokamalari va reflektiv topshiriqlar orqali uyg'unlashtirish maqsadga muvofiq.

Maqola doirasidagi tahlil asosida mafkuraviy immunitetni rivojlantirishda nazariy bilimlarni amaliy vaziyatlar bilan bog'lash, axborotni tekshirish ko'nikmalarini muntazam mashq qildirish, kursantlarning fikrini dalillar bilan asoslashiga imkon yaratish va ustozlarning shaxsiy namunasiga e'tibor berish muhimligi asoslandi. Ushbu tavsiyalarni harbiy ta'lim muassasasining o'ziga xos sharoitlariga moslashtirish hamda tajriba-sinov orqali tekshirish kelgusidagi ilmiy izlanishlar uchun istiqbolli yo'nalish hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi O'RQ-637-son "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 14-sentabrdagi O'RQ-406-son "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 4-avgustdagi PQ-3898-son "O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari harbiy xizmatchilarining ma'naviy-ma'rifiy saviyasini oshirish tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 14-avgustdagi PQ-3907-son "Yoshlarni ma'naviy-axloqiy va jismoniy barkamol etib tarbiyalash, ularga ta'lim-tarbiya berish tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori.
5. Musurmonova O. Uzluksiz ta'lim tizimida o'qituvchilarni kasbiy-pedagogik kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari. Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari. Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2013.
6. Shokirov Sh. Ideologik immunitet kasbiy sifat sifatida harbiy xizmatchilarda // Jamiyat va innovatsiyalar. 2020. 1-jild, maxsus son 1. B. 490–495.